Утвърдил: ……..

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет: Славянски филологии

Специалност: *(код и наименование)*

С	Л	И	Ф	0	5	0	1	2	5

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	П	1	6

(код и наименование)

Комуникативни умения в образователна среда

Преподавател: проф. д-р Ангел Маринов Петров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	**30**
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		**30**
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	20
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	10
Обща извънаудиторна заетост		**30**
ОБЩА ЗАЕТОСТ		**60**
Кредити аудиторна заетост		**1**
Кредити извънаудиторна заетост		**1**
ОБЩО ЕКСТ		2

№	Формиране на оценката по дисциплината[1]	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	30%
8.	Текуша самостоятелна работа /контролно	
9.		
10.		
11.		
12.	Комбиниран изпит	70%

Анотация на учебната дисциплина:

СИД-ът е предназначен за студенти от специалността Български език и литература и история, редовно обучение. Провежда се през зимния семестър на учебната година.

В лекциите се обосновават схващания за същността и функциите на понятията *дискурс*, *дискурсен анализ*, *дискурсни техники* и *дискурсна компетентност*, като предпоставки за овладяване на комуникативни умения в образователна среда. Студентите овладяват алгоритъма за дискурсен анализ и начините за прилагането му при оценяване качествата на устни и писмени дискурсни типове, възприемани и създавани от подрастващите. Цел на СИД-а е филолозите да се запознаят с възможностите, които обучението по български език предлага за усъвършенстване на комуникативните умения на младата личност.

"Дискурс и дискурсна компетентност" е избираема дисциплина, необходима за студентите, които придобиват учителска правоспособност.

Предварителни изисквания:

СИД-ът е предназначен за студенти от IV курс от специалността Български език и литература и история.

Очаквани резултати:

Очакван резултат е студентите да се запознаят с възможностите, които познанието за понятията дискурс и дискурсна компетентност осигурява за изграждане на умения за водене на учебни занятия по български език, които се характеризират с комуникативна насоченост.

[1] В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Проблемът за дискурса, дискурсния анализ, дискурсните техники и дискурсната компетентност в теорията и практиката на обучението по български език. Фактори, от които се определя значимостта на проблема	2 ч.
2	Същност и функции на понятието за дискурс в съвременната хуманитаристика	2 ч.
3	Отношения между реч и дискурс, между текст и дискурс	2 ч.
4.	Дискурсна типология. Принципи за класификация на дискурсните типове	2. ч.
5.	Педагогически дискурс. Същност и разновидности	2 ч.
6.	Дискурс на преподавателя, дискурс на учениците, дискурс на учебниците и учебните помагала	2 ч.
7.	Дискурсният анализ в обучението по български език	2 ч.
8.	Алгоритми за дискурсен анализ	2 ч.
9.	Дискурсният анализ като учебен похват	2 ч.
10.	Дискурсният анализ като средство за оценяване резултатността на урока по български език	2 ч.
11.	Техники за изграждане на дискурса. Същност и функции	2 ч.
12.	Видове дискурсни техники - разказване, описване, разсъждаване	2 ч.
13.	Дискурсни грешки. Принципи за класификация на дискурсните грешки	2 ч.
14.	Дискурсна компетентност на учениците. Същност и функции. Равнища в дискурсната компетентност на учениците	2 ч.
15.	Критерии за оценка на дискурсната компетентност. Похвати за развиване на дискурсната компетентност	2 ч.

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Същност и функции на дискурса, дискурсния анализ, дискурсните техники и дискурсната компетентност
2	Дискурсът в съвременната хуманитаристика
3	Реч и дискурс. Текст и дискурс
4.	Дискурсни типове
5.	Особености на педагогическия дискурс
6.	Дискурс на преподавателя, дискурс на учениците, дискурс на учебниците и учебните помагала
7.	Дискурсният анализ в обучението по български език
8.	Алгоритми за дискурсен анализ
9.	Дискурсният анализ като учебен похват
10.	Дискурсният анализ като средство за оценяване на урока по български език
11.	Същност и функции на дискурсните техники

12.	Разказване, описване, разсъждаване
13.	Дискурсни грешки
14.	Дискурсна компетентност на учениците
15.	Критерии за оценка на дискурсната компетентност на учениците. Похвати за развиване на дискурсната компетентност

Библиография

Основна:

Петров 2000: Дискурсният анализ в обучението по български език (5. – 8. клас)**.** С., Булвест 2000, 2000.

Петров 2002: Овладяване на дискурсни техники чрез обучението по български език. С., Булвест 2000, 2002.

Петров 2004: А. Петров. За същността на понятията в методиката на обучението по български език. - Български език и литература, №2 , 2004.

Петров 2006: Дискурсът на методическите изследвания. - Български език и литература, №5 , 2006.

Петров 2012: А. Петров. Проблеми на комуникативно ориентираното обучение по български език. С., Булвест 2000, 2012 г.

Петров 2014: За отношението между инвариант и промяна в обучението по български език. – Български език и литература, №6, 2014 г.

Петров 2016: Предизвикателства пред обучението по български език в V клас (като резултата от новата учебна програма). – Български език и литература, №5, 2016 г. (съавтор)

Петров 2018: Урокът по български език в съвременния образователен контекст. – Български език и литература, №3, 2018 г.

Петров 2020: Отражение на дискурсния подход върху учебна серия по български език (учебници за 5. – 12. клас). - Български език и литература, №5, 2020 г.

Петров 2022: Теория и практика на обучението по български език във втория гимназиален етап на средното училище (XI – XII клас). – Български език и литература, №1, 2022 г.

Петров 2022: Функционален подход при конструиране на система от упражнения по български език в средното училище (с оглед на обучението по български език в страната и в чужбина). – Чуждоезиково обучение, №2, 2022 г.

Петров 2022: Лингвистични и методически проблеми при работа в часовете по профилирана подготовка (български език XI – XII клас). – Български език и литература, №5, 2022 г.

Петров 2022: Развиване на гражданската компетентност на учениците чрез обучението по български език (V – XII клас). – В сб. „Езиково и литературно обучение в перспективите на гражданствеността“. Електронен сборник, НОИ Аз Буки, 2022 г.

Петров 2022: За езика, за текста (дискурса) и методиката на тяхното преподаване в часовете по български език (като първи език). – В сб. „Образователни идеи и методически парадигми. Сборник в чест на 60-годишнината на проф. дн Димитър Веселинов“. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2022 г.

Допълнителна:

Бенвенист 1993: Е. Бенвенист. Езикът и човекът. С., Наука и изкуство, 1993.

Бачман, Палмър 1986: L. Bachman, A. Palmer. Language Testing in Practice. Oxford University Press, 1986.

Бернщайн 1973: B. Bernstein.Class, Code and Control. – In: M.A.K. Halliday (edt.). Explorations in the Functions of Language. Edward Arnold, 1973.

Богранд, Дреслер, Стоянова-Йовчева 1995: Р. дьо Богранд, В. Дреслер, С. Стоянова-Йовчева. Увод в текстовата лингвистика. С., Университетско издателство „Св. Кл. Охридски”, 1995.

Ван Дайк 1989: Язык, познание, коммунникация.М., Прогресс, 1989.
Ван Дайк 1997: T. A. van Dijk. Discourse as Interaction in Society. - In: Discourse as Social Interaction. Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction. Volume 2, SAGE, 1997.
Ван Ек 1976: J. A. Van Ek. The Threshold Level. Strasbourg: Counsil of Europe, 1976.
Димчев 2010б: К. Димчев. Основи на методиката на обучението по български език. С., Университетско издателство „Св. Кл. Охридски", 2010.
Джий 1999: J. P. Gee. An Introduction to Discourse Analysis. Theory and Method. London and New York, Routlege, 1999.
Кънали 1983: M. Canale. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. - Language and Communication. Edt. J. C. Richards and R. W. Schmidt, Longman, 1983.
Леонтиев 1999: А.А.Леонтиев. Основы психолингвистики. Москва, Смысл, 1999.
Лиотар 1996: Ж.-Фр. Лиотар. Постмодерната ситуация. С., Наука и изкуство, 1996.
Литълууд 1981: W. Littlewood. Communicative Language Teaching. An introduction. Cambridge University Press, 1981.
Принципи на комуникативното езиково обучение 1993: Some Principles of Communicative Language Teaching. First Meeting of the Working Party on a Common Gur. Fr. of R for Language Teaching and Learning. Strasbourg, 21-22 oct., 1993.
Рамка 2006 Обща европейска езикова рамка. Учене, преподаване, оценяване. МОН, РЕЛАКСА, Варна, 2006.
Ренард 2001: P. Renard. Speech during the closing ceremony of "The forty-sixth session of the internationale conference on education. Geneva, 5 - 8 September, 2001". In: Educational Inovation and Information, № 109, 2001.
Ричардс, Роджерс 1986: J. C. Richards and T. S. Rodgers. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridg Univ. Press, 1986.
Ричардсън 2003: V. Richardson. Constructivist Pedagogy. Teachers College Record. Vol. 105, № 9, XII, 2003.
Съвременни езици 1996: Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference. Council of Europe. Strasbourg, 1996.
Уидоусън 1978: H. G. Widdowson. Teaching Language as Communication. Oxford Universiti Press, 1978.
Уидоусън 2003: H.G.Widdowson."Expert beyond experience": Notes on the appropriate use of theory in practice. In: Mediating between theory and practice in the context of different learning cultures and languages. European Centre for Modern Languages, Graz, Concil of Europe Publishing, 2003.
Шопов 2005: Т. Шопов. Чуждоезиковата методика. С., УИ „Св. Климент Охридски", 2005.

Дата: 20.05.2026 г. **Съставил: ……..**
(проф. д-р Ангел Петров)

Учебната програма е приета на заседание на ФС на ФСлФ с протокол № 6 / 9.06.2026 г.